

El col·leccionista. L'art sempre ha acompanyat la trajectòria vital d'Antoni Puig i Planas (Barcelona, 1924). Enginyer de formació i empresari per tradició familiar, des de ben petit va sentir una gran atracció per les arts, de manera que paral·lelament a la seva activitat empresarial, ha conreat la pintura i el dibuix i ha creat una col·lecció que explica molt bé els seus gustos i l'evolució de l'art al llarg del s. XX.

AA 2050 2002

Retrat d'Antoni Puig. Eduardo Arroyo, 2002

L'art ^{2012 06} de colleccionar

El món de les col·leccions privades

Antoni Puig

Obres de la Fundació Puig

FUNDACIÓ
VILA CASAS

ESPAI
AØ
BARCELONA

CAN
FRAMIS
BARCELONA

L'art de col·leccionar. Amb el pas dels anys, el col·leccionisme ha anat canviant, però no la vocació col·leccionista, que respon a una aventura intel·lectual i a una experiència estètica. Hi ha una idea errònia d'aquesta pràctica, perquè el col·leccionista, més que pensar en la inversió o en la possessió, actua mogut per la sensibilitat, per la cultura i per la intuïció, que el fan atresorar unes obres amb l'objectiu de gaudir-les i compartir-les. Per això amb el cicle "L'art de col·leccionar" volem retre homenatge a aquells que Balzac va definir com "els homes més apassionats que hi ha en el món".

Daniel
Giralt-Miracle
Crític
i historiador
de l'art

Fotografia: Núria Ester

La Fundació Vila Casas ha confiat la direcció i conducció del cicle “L'art de col·leccionar” que se celebra a l'espai AØ de Can Framis a Daniel Giralt-Miracle.

Tot i que a la infantesa ja va tenir professors que es van adonar de les seves aptituds artístiques i van potenciar-les, i que en un principi s'inclinà pels estudis d'arquitectura, Antoni Puig va estudiar la carrera d'enginyeria industrial i va treballar a l'empresa de perfumeria i cosmètica que havia fundat el seu pare el 1924.

Després de la Guerra Civil, i juntament amb els seus tres germans, es va fer càrrec del negoci familiar i participà activament en la internacionalització, la reestructuració financera i, sobretot, la introducció del disseny industrial en aquest grup actualment multinacional. Però no només això, la implicació d'Antoni Puig en la societat l'ha portat a comprometre's en diverses causes en pro del seu país. Així, va ser decisiva la seva aportació a la fundació del BCD (Barcelona Centre de Disseny) -des d'on va contribuir a impulsar el nostre disseny-, de la mateixa manera que ho va ser la implicació amb Òmnium Cultural -entitat amb què va col·laborar des dels seus inicis clandestins i de la qual va arribar a ser membre de la Junta Directiva-, amb el Cercle d'Economia o amb l'Institut de l'Empresa Familiar, que l'han portat a treballar per a defensar la cultura i la indústria catalanes. Tasques que, entre altres reconeixements, l'han fet mereixedor de la Creu de Sant Jordi, que li va atorgar la Generalitat de Catalunya el 1987.

l'entrevista

per Daniel Giralt-Miracle

Veig que a la teva vida tenen molta importància els anys que vas estudiar a la Mútua Escolar Blanquerna, on vas aprendre dibuix i on se't va desvetllar l'amor per l'art.

Sí, a Blanquerna vaig tenir bons mestres: la Mercè Llimona i l'Abel Vallmitjana, l'escultor. Però també després, durant la guerra, vaig poder seguir amb les classes de dibuix. Aleshores ho vaig fer amb la Maria Fité, que era deixeble d'en Joaquim Mir, i més tard amb el pare Jack Hanlon, un capellà irlandès aficionat a l'aquarel·la que havia estat deixeble de l'André Lhote.

El més decisiu, doncs, van ser aquests mestres o també l'ambient familiar? A casa vostra hi havia alguna relació amb l'art?

No, el meu pare dibuixava però no gaire, va ser més per la meva inclinació personal i perquè pels atzars de la vida vaig tenir la sort de coincidir amb altres artistes, que es van transformar en bons amics, com Jordi Mercadé, Muxart, Cuixart, Aguilar Moré...

... mai no he deixat de pintar.

Però, de fet, tu vas estudiar enginyeria...

Sí, vaig estudiar enginyeria perquè m'agradaven les matemàtiques, però mai no he deixat de pintar. Primer dibuixava i pintava a l'aquarel·la fins que vaig conèixer l'oli, que em va agradar molt més, és clar!

Per tant, paral·lelament a la teva carrera tècnica, vas aprofundir en el món de l'art.

Sí, vaig anar al Cercle Artístic de Sant Lluç bastants anys.

Hi anava amb en Joaquim Llucià i la Montserrat Tort, la Montserrat Tayà i la Maria Rosa Ventós, les noies que més tard van fundar l'estudi de disseny i interiorisme Gres.

És clar! Veig que a casa teva tens moltes coses de Gres, la qual cosa posa de manifest una inclinació pel disseny, que vas portar a la màxima expressió des de l'empresa familiar. Per què?

Perquè quan amb els meus germans vam encarregar-nos de l'empresa ens vam adonar que amb el disseny dels productes que teníem no anàvem enlloc. I en una fira de mostres celebrada aquí, a Barcelona, vaig descobrir uns plats en una vitrina que em van fer adonar que la persona que havia fet aquells plats era la persona que havia de dissenyar els envasos dels nostres productes. Ens va costar mig any localitzar l'autor d'aquells plats perquè l'única pista que teníem era que havien estat dissenyats per CDI, que va resultar ser el Centro de Diseño Industrial, on vam trobar l'André Ricard, a qui vam confiar el disseny dels nostres productes mentre que Yves Zimmermann, que aleshores treballava amb Ricard, es va fer càrrec del disseny gràfic de l'empresa.

Una aventura que ha portat molt lluny l'empresa Antonio Puig i que de fet unia la indústria amb l'estètica, en el fons, la teva gran passió.

Efectivament!

I, doncs, en aquest context, com comença la teva vida de col·leccionista?

Doncs d'una manera molt senzilla, als anys cinquanta quan els meus amics compraven Nonells, ja vaig optar per comprar pel mateix preu un Picasso, un oli. Al cap de poc vam anar a París, ciutat que per feina visitava sovint, i allà la meua dona va descobrir una altra peça de Picasso pintada el mateix any (es veu que era molt prolífic!) i a partir d'aquí vaig començar a comprar i a canviar el que em permetia aconseguir allò que realment volia.

... per mi hi ha dues coses importants: el traç i la traça.

Per tant, cada quadre és una aventura. De tota manera, tens obra de Picasso, Juli González, peces de les avantguardes, però també obres dels cinètics i, fins i tot, obres de més contemporanis com Frederic Amat. Què ha de tenir una obra perquè et decideixis a comprar-la, què t'emociona?

No puc definir-ho en una paraula, però sí que tinc clar que per mi hi ha dues coses importants: el traç i la traça. El traç (les ratlles, els senyals, les pinzellades) i la traça o habilitat amb què està fet aquest traç.

Però veig que hi ha obres en les quals ni el traç ni la traça són explícits i que, en canvi, presideixen una paret de casa teva. Això vol dir que t'agraden.

Sí, per exemple *Toro i torero* de Clavé, que vaig comprar al Gaspar.

Però, busques peces d'artistes, hi vas al darrere o compres el que veus que t'agrada?

Compro el que trobo.

I on compres, a les galeries d'aquí?

Sí, bàsicament sí. He comprat també a galeries de París, però bàsicament ho he fet a Barcelona.

Observo també que tens obra d'en Joaquim Llucià (Vidreres, 1929-Barcelona, 1973), un artista que en el teu cas particular va més enllà d'aquesta categoria, m'atreviria a dir que l'amistat amb el Llucià ha marcat la teva vida... artísticament i emocionalment.

Sí, sens dubte, amb en Llucià, amb qui vaig anar a Sant Lluç, vam arribar a ser bons amics.

I tu creus que, com el Cirici va dir, era un gran artista?

No en tinc cap dubte!

També tens peces molt remarcables de les primeres avantguardes, de Dau al Set, de l'informalisme espanyol... Com han arribat a la teva vida?

De maneres diverses. Algunes les he comprades a galeries,

Compro el que trobo.

com la de l'Elvira González a Madrid, a la Sala Dalmau o a la Galeria Carles Taché de Barcelona. També n'he comprat directament als artistes, i d'altres, com el Jaume Mercadé dels arbres i la casa, que és molt del Camp de Tarragona, me'l va regalar ell mateix.

I amb en Xavier Valls, quina relació teníeu?

Com que sovint anava a París, moltes vegades vaig anar a casa d'ell i de la seva dona Luisangela Galfetti a sopar.

Perquè veig que tens pintures, tens dibuixos... També tens una peça de l'Olga Sacharoff, la vas arribar a conèixer?

No, però era amiga de la família i suposo que els va regalar aquest magnífic quadre que tinc la sort de poder gaudir jo.

En un moment determinat fas una opció radical i compres un Planasdurà, un artista avui poc conegut però que en el seu moment, als anys cinquanta, va ser el representant de l'abstracció geomètrica més pura. Per què incorpores una obra tan radical i freda?

Perquè m'agrada molt, perquè és una obra molt representativa de l'abstracció geomètrica. M'agrada tant que la tinc al meu despatx. El geometrisme i el cinetisme sempre m'han fascinat. Jo mateix pinto mars i el mar és cinètic, per la seva llum, pel seu moviment, pel joc de les onades, és un moviment òptic permanent.

També tens escultura complementant la pintura.

Sí, la primera escultura que vaig comprar era de Gargallo (*Nu de dona*), perquè la meva dona era amiga de la Pierrette, la filla de l'escultor.

I d'on ve la teva afecció per l'escultura?

Se'ns dubte d'Henry Moore. Als anys cinquanta al Musée d'Art Moderne, de la Ville de París, vaig veure una exposició d'Henry Moore que em va fascinar. Aquesta i una altra dedicada

a l'Henry Moore més íntim, que vaig veure en una galeria també de París, em van decantar definitivament cap a l'escultura.

Tens, doncs, una col·lecció variada, en què es barregen obres teves (els teus teulats i mars), obres dels teus companys d'estudi i amics, obres dels teus mestres, que t'han arribat per regals o herències, i obres que has comprat senzillament perquè t'agraden. De tota manera jo m'atreviria a dir, recollint la teva idea del traç i la traça, que darrere del teu gust hi ha un gust per la cal·ligrafia i el gest. De fet, en el teu llibre *Itineraris del Toni* (2006) afirmes: "La cal·ligrafia és fonamental".

Certament, com dic en aquest llibre, ja que als Estats Units no es pot ensenyar l'art amb el mateix paràmetre que es fa a Europa, on s'adquireix una noció de l'estètica només contemplant el poble on es viu, els americans ensenyen l'art amb les mateixes pautes que la cal·ligrafia i el seu art n'és un reflex. Mira, sinó, el que fa el mestre dels pals, Barnett Newman, i també Brice Marden, que utilitza faixes verticals, i a partir d'aquí pots anar seguint: Donald Judd fa peces horitzontals; Sol Lewitt mescla les horitzontals, les verticals i les diagonals; l'Agnes Martin opta per les inclinades i Frank Stella juga amb les ondulacions, però en línies paral·leles; l'Ellsworth Kelly encaixa triangles i quadrilàters; Kenneth Noland es centra en circumferències i cercles; Richard Serra pinta els negres (espais foscos); Robert Rymann pinta els blancs (espais clars); Ad Reinhardt va fer espais monocroms (blaus, vermells i verds), Mark Rothko amb les faixes de colors degradats crea un pantone, i després de la geometria rectilínia es recupera el traç, el gest i, finalment, la cal·ligrafia; com s'aprecia en l'obra de Franz Kline, Robert Motherwell, Sam Francis, Jackson Pollock, Cy Twombly i especialment de Willem de Kooning, una línia que trobarà la seva continuïtat amb Robert Rauschenberg, Tom Wesselmann, Jean Michel Basquiat i Keith Haring.

Hi ha algun historiador de l'art o artista que hagi influït en el teu pensament artístic?

Sí, un de fonamental, Paul Klee. La seva pintura i els seus llibres sobre la tècnica constructiva i el dibuix m'han influït decisivament, particularment el seu llibre *Das bildnerische Denken*, que per mi és un gran manual de la teoria i de la pràctica de l'art.

la col·lecció

La col·lecció d'art d'Antoni Puig i Planas està integrada per desenes d'obres, una tria de les quals es presenta a Can Framis, en una selecció que inclou autors tan diferents com Picasso, Juli González, Antoni Clavé, Antoni Tàpies, Joan Ponç, Antonio Saura o Ramon Rogent, Jaume Mercadé, Aguilar Moré, Frederic Amat, en el camp de la pintura i Oteiza, Alfaro o Palazuelo, en el camp de l'escultura, una mostra dels seus gustos que constitueix un autèntic itinerari per l'art del s. XX.

Hi ha, però, un apartat que exhibim d'una forma independent, que és el que aplega les obres d'aquells autors que han sabut concentrar en una peça allò que atrau especialment Antoni Puig, el traç i la traça, perquè valora molt aquests dos elements fonamentals en l'execució d'una obra, és a dir, el primer impuls, el **traç**, la ratlla, sigui feta amb llapis, ploma, carbó, burí o pinzell, que conté gran part de la força expressiva de l'artista i la **traça**, en el doble sentit de la paraula, el rastre que el pintor deixa sobre el paper o la tela i la seva perícia en executar l'obra, és a dir, l'ofici, el domini dels recursos plàstics.

Daniel Giralt-Miracle
Comissari de l'exposició

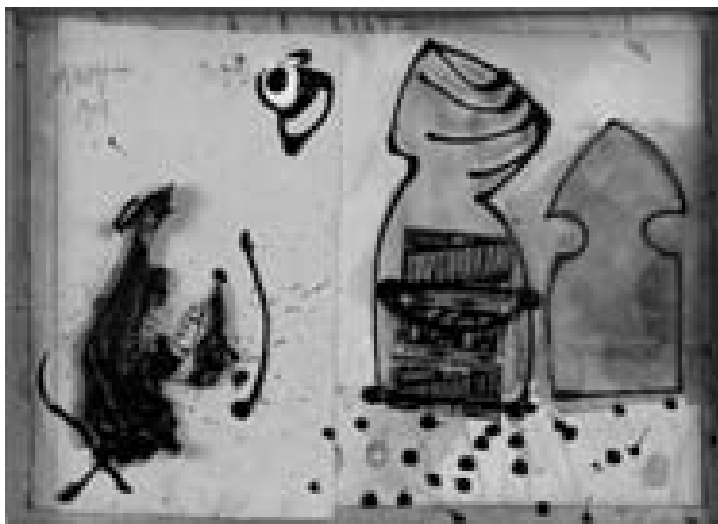

Jaume Mercadé
Arbres, oliveres i caseta
1959

Joan Ponç
Barca navegant i gos
s/d

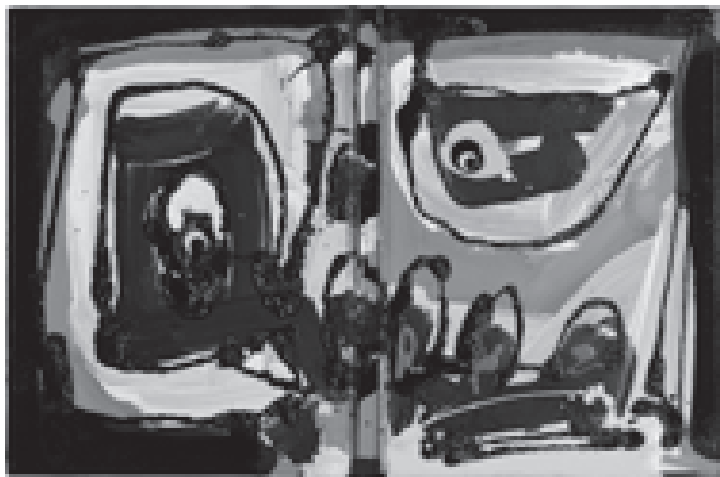

Frederic Amat
La mandíbula del gos
1988

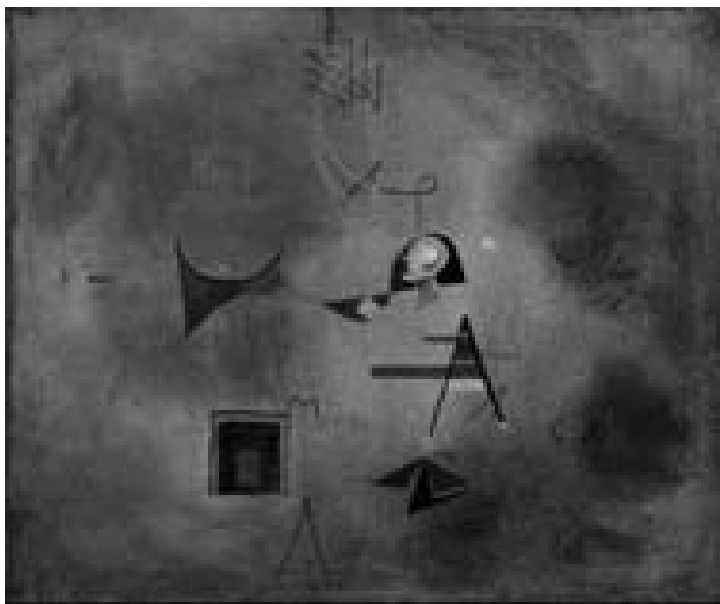

Jorge Oteiza
Irtén Ezin II
s/d

Antonio Saura
Auto de fe
1981

Modest Cuixart
Zalter
1950-1951

Juli González
Montserrat
1939

Picasso
*Cap de dona amb
barret de flors*
c. 1962

ESPAI
VolART
BARCELONA

ESPAI
VolART2
BARCELONA

CAN
FRAMIS
BARCELONA

CAN
MARIO
PALAFRUGELL

PALAU
SOLTERRA
TORROELLA

FUNDACIÓ
VILA CASAS

Oficines

Carrer Ausiàs Marc, 20, pral.
08010 Barcelona
Tel. +34 93 481 79 80
fundacio@fundaciovilacasas.com
www.fundaciovilacasas.com

Espai Volart / Volart 2

Carrer Ausiàs Marc, 22
08010 Barcelona
Tel. +34 93 481 79 85
espaivolart@fundaciovilacasas.com

Can Framis

Carrer Roc Boronat, 116-126
08018 Barcelona
Tel. +34 93 320 87 36
canframis@fundaciovilacasas.com

Can Mario

Plaça Can Mario, 7
17200 Palafrugell (Girona)
Tel. +34 972 306 246
canmario@fundaciovilacasas.com

Palau Solterra

Carrer de l'Església, 10
17257 Torroella de Montgrí (Girona)
Tel. +34 972 761 976
palausolterra@fundaciovilacasas.com

Exposició

**L'art de
col·leccionar**

Antoni Puig

Obres de la Fundació Puig

Espai A0 de Can Framis

Del 23 de gener al 22 d'abril de 2012
de dimarts a dissabte d'11.00 h a 18.00 h.
diumenges d'11.00 h a 14.00 h.

ISSN 2013-7184
Dipòsit Legal: B-1912-2010

Disseny gràfic:
www.anaclapes.com

L'art ^{2012 06} de colleccionar

El món de les col·leccions privades

Antoni Puig. Obras de la Fundació Puig

El arte de coleccionar. Con el paso de los años, el coleccionismo ha ido cambiando, pero no la vocación del coleccionista, que responde a una aventura intelectual y a una experiencia estética. Hay una idea errónea de esta práctica, porque el coleccionista, más que pensar en la inversión o en la posesión, actúa movido por la sensibilidad, por la cultura y por la intuición, que hacen atesorar unas obras con el objetivo de disfrutarlas y compartirlas. Por ello con el ciclo "L'art de colleccionar" queremos rendir homenaje a aquellos que Balzac definió como "los hombres más apasionados que hay en el mundo".

El coleccionista. El arte siempre ha acompañado la trayectoria vital de Antoni Puig i Planas (Barcelona, 1924). Ingeniero de formación y empresario por tradición familiar, desde pequeño sintió una gran atracción hacia las artes, de manera que paralelamente a su actividad empresarial ha cultivado la pintura y el dibujo y ha creado una colección que explica muy bien sus gustos y la evolución del arte a lo largo del s. XX.

Aunque en la infancia ya tuvo profesores que se dieron cuenta de sus aptitudes artísticas y las potenciaron, y que en un principio se decantó por los estudios de arquitectura, Antoni Puig estudió la carrera de ingeniería industrial y trabajó en la empresa de perfumería y cosmética que fundó su padre en 1924. Después de la Guerra Civil, y juntamente con sus tres hermanos, se hizo cargo del negocio familiar y participó activamente en la internacionalización, la reestructuración financiera y, sobre todo, la introducción del diseño industrial en este grupo actualmente multinacional. Pero no solamente esto, la implicación de Antoni Puig en la sociedad

le ha llevado a comprometerse en varias causas en pro de su país. Así, fue decisiva su aportación a la fundación del BCD (Barcelona Centre de Disseny) -desde donde contribuyó a impulsar nuestro diseño-, como lo fue también su implicación con Òmnium Cultural -entidad con la que colaboró desde sus inicios clandestinos y de la que llegó a ser miembro de la Junta Directiva-, con el Círculo de Economía o con el Instituto de la Empresa Familiar, que le han llevado a trabajar para defender la cultura y la industria catalanas. Labores que, entre otros reconocimientos, le han merecido la Creu de Sant Jordi, que le otorgó la Generalitat de Catalunya en 1987.

la entrevista

por Daniel Giralt-Miracle

Veo que en tu vida tienen mucha importancia los años que estudiaste en la Mútua Escolar Blanquerna, donde aprendiste dibujo y donde se te reveló el amor por el arte.

Sí, en Blanquerna tuve a buenos profesores: Mercè Llimona y Abel Vallmitjana, el escultor. Pero también después, durante la guerra, pude seguir con las clases de dibujo. Entonces lo hice con Marta Fité, que era discípula de Joaquim Mir, y más tarde con el padre Jack Hanlon, un cura irlandés aficionado a la acuarela que fue discípulo de André Lhote.

¿Lo más decisivo, entonces, fueron estos dos profesores o también el ambiente familiar? ¿En tu casa había alguna relación con el arte?

No, mi padre dibujaba pero no mucho, fue más por mi inclinación personal y porque por los azares de la vida tuve la suerte de coincidir con otros artistas, que se convirtieron en buenos amigos, como Jordi Mercadé, Muxart, Cuixart, Aguilar Moré...

Pero, de hecho, tú estudiaste ingeniería...

Sí, estudié ingeniería porque me gustaban las matemáticas, pero nunca he dejado de pintar. Primero dibujaba y pintaba con acuarela hasta que conocí el óleo, que por supuesto me gustó mucho más.

Por lo tanto, paralelamente a tu carrera técnica, profundizaste en el mundo del arte.

Sí, fui al Cercle Artístic de Sant Lluç bastantes años. Iba con Joaquim Llucà y Montserrat Tort, Montserrat Tayà y Maria Rosa Ventós, las chicas que más tarde fundaron el estudio de diseño e interiorismo Gres.

¿Claro! Veo que en tu casa tienes muchas cosas de Gres, lo que pone de manifiesto una inclinación por el diseño, que llevaste a su máxima expresión desde la empresa familiar. ¿Por qué?

Porque cuando nos encargamos con mis hermanos de la empresa, nos dimos cuenta de que con el diseño de productos que teníamos no íbamos a ninguna parte. Y en una feria de muestras celebrada aquí, descubrí unos platos en una vitrina que me hicieron dar cuenta de que la persona que había hecho esos platos era la persona que tenía que diseñar los envases de nuestros productos. Nos costó medio año localizar al autor de aquellos platos porque la única pista que teníamos era que habían sido diseñados por CDI, que resultó ser el Centro de Diseño Industrial, donde encontramos a André Ricard, a quien confiamos el diseño de nuestros productos, mientras que Yves Zimmermann, que entonces trabajaba con Ricard, se hizo cargo del diseño gráfico de la empresa.

Una aventura que ha llevado muy lejos a la empresa Antonio Puig, que de hecho unía la industria con la estética, en el fondo, tu gran pasión.

¡Efectivamente!

Así, pues, en este contexto, ¿cómo empieza tu vida como coleccionista?

Pues de una manera muy sencilla, en los años cincuenta, cuando mis amigos compraban Nonells, ya opté por comprar por el mismo precio un Picasso, un óleo. Poco tiempo después fuimos a París, ciudad que por trabajo visitaba a menudo, y allí mi mujer descubrió otra pieza de Picasso pintada el mismo año (¡se ve que era muy prolífico!), y a partir de aquí empecé a comprar y a cambiar lo que me permitía conseguir lo que realmente quería.

Por lo tanto, cada cuadro es una aventura. De todas formas, tienes obra de Picasso, Juli González, piezas de las vanguardias, pero también de los cinéticos, incluso obras de más contemporáneos como Frederic Amat. ¿Qué debe tener una obra para que decidas comprarla, qué te emociona?

No puedo definirlo en una palabra, pero sí que tengo claro que para mí hay dos cosas

importantes: el trazo y la traza. El trazo (las rayas, las señales, las pinceladas) y la traza o habilidad con la que se hace este trazo.

Pero veo que hay obras en las que ni el trazo ni la traza son explícitos y que, en cambio, presiden una pared en tu casa, eso quiere decir que te gustan.

Sí, por ejemplo *Toro y torero* de Clavé, que compré en la Gaspar.

Pero, ¿buscas piezas de artistas, vas detrás o compras lo que ves que te gusta?

Compro lo que encuentro.

Y, ¿dónde compras, en las galerías de aquí?

Sí, básicamente sí. He comprado también en galerías de París, pero básicamente lo he hecho en Barcelona.

Observo también que tienes obra de Joaquim Llucià (Vidrerer, 1929-Barcelona, 1973), un artista que en tu caso particular va más allá de esta categoría, me atrevería a decir que tu amistad con Llucià te ha marcado la vida... artística y emocionalmente.

Sí, sin lugar a dudas, con Llucià, con quien fuimos a Sant Lluç, llegamos a ser buenos amigos.

Y, ¿tú crees que, como dijo Cirici, fue un gran artista?

¡No tengo ninguna duda!

También tienes piezas muy destacables de las primeras vanguardias, de Dau al Set, del informalismo español... ¿Cómo han llegado a tu vida?

De varias formas. Algunas las he comprado en galerías, como la de Elvira González en Madrid, en la Sala Dalmau o en la Galería Carles Taché de Barcelona. También he comprado directamente a los artistas, y otros, como el Jaume Mercadé de los árboles y la casa, muy propio del Camp de Tarragona, me lo regaló él mismo.

Y con Xavier Valls, ¿qué relación tuvisteis?

Como que a menudo iba a París, muchas

veces fui a la casa que tenía con su mujer, Luisangela Galfetti, a cenar.

Porque veo que tienes pinturas, tienes dibujos... También tienes una pieza de Olga Sacharoff. ¿Llegaste a conocerla?

No, pero era amiga de la familia y supongo que les regaló este magnífico cuadro que tengo la suerte de poder disfrutar yo.

En un momento determinado llevas a cabo una opción radical y compras un Planasdurà, un artista poco conocido hoy en día, pero que en su momento, en los años cincuenta, fue el representante de la abstracción geométrica más pura. ¿Por qué incorporas una obra tan radical y fría?

Porque me gusta mucho, porque es una obra muy representativa de la abstracción geométrica. Me gusta tanto que la tengo en mi despacho. El geometrismo y el cinetismo siempre me han fascinado. Yo mismo pinto mares y el mar es cinético, por su luz, por su movimiento, por el juego de las olas, es un movimiento óptico permanente.

También tienes escultura complementando la pintura.

Sí, la primera escultura que compré fue de Gargallo (*Nu de dona*), porque mi mujer era amiga de Pierrette, la hija del escultor.

Y, ¿de dónde viene tu afición por la escultura?

Sin lugar a dudas de Henry Moore. En los años cincuenta en el Musée d'Art Moderne, de la Ville de París, vi una exposición de Henry Moore que me fascinó. Esta y otra dedicada al Henry Moore más íntimo, que vi en una galería también de París, me hicieron decantar definitivamente hacia la escultura.

Así, pues, tienes una colección variada, en la que se mezclan obras tuyas (tus tejados y mares), obras de tus compañeros de estudio y amigos, obras de tus profesores, que te

han llegado como regalos o herencias, y obras que has comprado simplemente porque te gustan. De todas formas, yo me atrevería a decir, recapitulando tu idea de trazo y traza, que detrás de tu gusto hay un gusto por la caligrafía y el gesto. De hecho, en tu libro *Itineraris del Toni* (2006) afirmas: “La caligrafía es fundamental”.

Ciertamente, como digo en este libro, ya que en los Estados Unidos no se puede enseñar el arte con el mismo parámetro que se hace en Europa, donde se adquiere una noción de la estética solamente contemplando el pueblo en el que se vive, los americanos enseñan el arte a través de las mismas pautas que la caligrafía y su arte nace de un reflejo. Mira, sino, lo que hace el maestro de los palos, Barnett Newman, y también Brice Marden, que utiliza franjas verticales, y a partir de aquí puedes ir siguiendo: Donald Judd hace piezas horizontales; Sol Lewitt mezcla las horizontales, las verticales y las diagonales; Agnes Martin opta por las inclinadas y Frank Stella juega con las ondulaciones pero en líneas paralelas; Ellsworth Kelly encaja triángulos y cuadriláteros; Kenneth Noland

se centra en las circunferencias y círculos; Richard Serra pinta los negros (espacios oscuros); Robert Rymann pinta los blancos (espacios claros); Ad Rheinhardt hizo espacios monocromos (azules, rojos y verdes); Mark Rothko, con las franjas de colores degradados, crea un pantone; y después de la geometría rectilínea se recupera el trazo, el gesto y, finalmente, la caligrafía como se aprecia en la obra de Franz Kline, Robert Motherwell, Sam Francis, Jackson Pollock, Cy Twombly y especialmente de Willem de Kooning, una línea que encontrará su continuidad con Robert Rauschenberg, Tom Wesselmann, Jean Michel Basquiat y Keith Haring.

¿Hay algún historiador del arte o artista que haya influido en tu pensamiento artístico?

Sí, uno fundamental, Paul Klee. Su pintura y sus libros sobre la técnica constructiva y el dibujo me han influido decisivamente, particularmente en su libro *Das bildnerische Denken*, que para mí es un gran manual de la teoría y de la práctica del arte.

la colección

La colección de arte de Antoni Puig i Planas está integrada por decenas de obras, un conjunto de las cuales se presenta en Can Framis en una selección que comprende a autores tan diferentes como Picasso, Juli González, Antoni Clavé, Antoni Tàpies, Aguilar Moré, Frederic Amat, en el campo de la pintura, y Oteiza, Alfaro o Palazuelo, en el campo de la escultura, una muestra de sus gustos que constituye un auténtico itinerario por el arte del siglo XX.

Hay, sin embargo, un apartado que exponemos de una forma independiente, que es el que recoge las obras de aquellos autores que han sabido concentrar en una pieza lo que atrae especialmente a Antoni Puig, el **trazo** y la **traza**, porque valora mucho estos dos elementos fundamentales en la ejecución de una obra, es decir, el primer impulso, el trazo, la línea, sea hecha con lápiz, pluma, carbón, buril o pincel, que contiene gran parte de la fuerza expresiva del artista, y la traza, en el doble sentido de la palabra, el rastro que deja el artista sobre el papel o la tela, y su pericia al ejecutar la obra, es decir, el oficio, el dominio de los recursos plásticos.

Daniel Giralt-Miracle
Comisario de la exposición